

התחלת הנחת תפילין

בלקוטי שיחות חכ"א עמ' 357 (ובאג"ק חכ"ג עמ' פט) נדפס מענה הרבי' לשאלה כיצד יש לנהוג כשבתוך ב' החודשים הקודמים לבר-מצוה - אשר נוהגים להתחיל אז בהנחת תפילין - חל חול המועד:² "התחלת הנחת תפילין - יכול³ להתחיל שבוע מקודם מהרגיל - ויהא בשעה טובה ומוצלחת". הובא גם בספר שערי הלכה ומנהג⁴, ובספר שלחן מנחם⁵. בס' שלחן מנחם, בהערה ו, הביאו מהמסופר בלקוטי דיבורים⁶ שהחינוך (הגלוי) של אדמו"ר מהוריי"צ בהנחת תפילין (חודשיים לפני הגיעו למצוות בי"ב תמוז) התחיל ביום י"א אייר. ולכאורה הטעם לכך הוא כי באמצע חודשיים אלו חל חג השבועות, שאז אין מניחים תפילין. ומה שהקדים רק ביום אחד, על אף שחג השבועות הוא שני ימים, הוא מפני שבקביעות של אותה שנה (תרנ"ג) חל יום א' דשבועות ביום הש"ק, ועל כן אין להקדים יותר מיום אחד, עכ"ד. אמנם לפי כללי הלוח, יום א' דחג השבועות אינו חל כלל בש"ק⁷. וניתני לוח ונחזי. בשנת תרנ"ג הייתה קביעות יום י"ב תמוז ביום שני, כסיפור אדמו"ר מהוריי"צ⁸, וחג השבועות חל בימי ראשון ושני, וי"א אייר חל ביום חמישי⁹.

נמצא שלמרות ששני ימי חג השבועות חלו בימות החול, הקדים הנחת תפילין רק ביום אחד. וא"כ לא ידוע טעם הנהגה זו, וצ"ע אם אפשר ללמוד ממנה על אחרים שחל אצלם יו"ט (או ר"ה ויוה"כ) בתוך חודשיים אלו.

(1) מיום ז' שבט תשכ"ד. וא"כ מדובר שחג הפסח חל בתוך החודשיים האמורים. ואמנם באותה שנה חל יום א' יום ח' דחה"פ ביום הש"ק, ולהשלים זאת די לכאורה בשבוע (6 ימים נטו), ועצ"ע אם בקביעות אחרת צריך בחו"ל ח' ימים. וכן באם חל חה"ס באמצע חודשיים אלו, שהוא ח' ימים באה"ק וט' בחו"ל, האם זה מספר הימים שצריך להוסיף להנחת תפילין.

(2) הוספת המו"ל בשולי הגיליון שם.

(3) צריך ביאור הלשון "יכול", דמשמע שאין זו הוראה (אף שעצם הענין הוא "הוראה לרבים" להתחיל להניח חודשיים לפני הגיעו למצוות, 'היום יום' ב' מנ"א), או מנהג (הנ"ל נדפס בס' 'מנהגים עמ' 4), או הבהרת פרטים בהוראה ובמנהג, אלא רק שאם רוצה בכך, יכול להשלים את השבוע החסר ע"י שמתחיל להניח שבוע מוקדם יותר.

(4) או"ח ח"א עמ' עה.

(5) או"ח ח"א עמ' קז.

(6) ח"א עמ' 214.

(7) שהרי "לא בד"ו פסח", וקביעות היום בשבוע של א' דחג השבועות זהה ליום ב' דחה"פ ("א"ת ב"ש").

(8) ספר השיחות קיץ ה'ש"ת עמ' 156.

(9) ולא כמסופר בלקוטי דיבורים שם - יום ראשון, ואולי נפלה שם טה"ד.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקצז

ערב שבת קודש
פרשת ניצבים-וילך
כ"ד באלול ה'תשע"ג

יוצא לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד באלול ה'תשע"ג - כ"ט באלול ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד באלול	פרק יד-טו. הלי טומאת צרעת... בפרקים אלו. פרק א.	הלי חגיגה... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קח. קא.
ש"ק	כ"ה באלול	פרק ב-ד.	פרק ב.	מ"ל"ת שח. שז.
א'	כ"ו באלול	פרק ה-ז.	פרק ג.	מ"ע קיב.
ב'	כ"ז באלול	פרק ח-י.	הלי בכורות... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קי.
ג'	כ"ח באלול	פרק יא-יג.	פרק ב.	מ"ע קיא.
ד'	כ"ט באלול	פרק יד-טז.	פרק ג.	מ"ע קב. קג.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן ק"ש	סוף חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה						
ו', כ"ד באלול	4.08	5.00	5.22	9.26	12.41	1.13	7.07.6	7.32
ש"ק, כ"ה באלול	4.09	5.01	5.23	9.26	12.41	1.13	7.06.3	7.31
א', כ"ו באלול	4.10	5.01	5.23	9.26	12.41	1.13	6.05.3	7.30
ב', כ"ז באלול	4.11	5.03	5.24	9.27	12.41	1.13	6.04.6	7.29
ג', כ"ח באלול	4.13	5.04	5.25	9.28	12.41	1.13	6.03.9	7.28
ד', כ"ט באלול	4.13	5.04	5.25	9.27	12.40	1.11	6.01.3	7.26

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסוד הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
ניצנים-וילך	6:30	7:42	6:45	7:44	6:37	7:44	6:47	7:44
א' דראש השנה תשע"ד	6:24	-	6:39	-	6:31	-	6:41	-
ב' דראש השנה תשע"ד	7:35	-	7:38	-	7:37	-	7:37	-
האזינו-שובה	6:21	7:33	6:36	7:35	6:28	7:35	6:38	7:35

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 7474-ISSN 0793 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

"בעירוב הזה יהיה מותר לנו לאפות, ולבשל, ולהטמין חמין, ולהדליק נר, ולתקן, ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת, לנו ולכל ישראל הדריים בעיר הזאת".

* כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לקבל על עצמו הידור נוסף לפני כל ראשהשנה⁶¹. וכהוראה כללית נאמר: "בכל ראשהשנה צריך כל אחד לקבל על עצמו זהירות יתרה [הידור] במצוות עשה, וזהירות בסייג של לא תעשה, וזהירות יתרה בהנהגה טובה"⁶².

משעה אחת קודם תפילת המנחה⁶³ עד תפילת ערבית במוצאי ראשהשנה, ישקוד כל אחד ואחד באמירת תהילים לילה ויום⁶⁴.

הנוהגים לתת צדקה בכל יום, יתנו היום גם עבור שני ימי ראשהשנה⁶⁵.
 לפנות ערב⁶⁶ לובשים בגדים נאים וחשובים⁶⁷, ויודעים שהקב"ה עושה לנו נס לשפטנו במידת הרחמים⁶⁸.

61) ספר המנהגים עמ' 56. אמנם במקור הבא, ברוב המקורות שהובאו ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' קנגד מדובר בר"ה עצמו, ובחלקם - לאחריו.

62) 'ספר המאמרים - קונטרסים' לכ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע, ח"א עמ' קלב (ושם: "זהירות יתירה במצוות עשה [בלקו"ש דלהלן: בהידור מ"ע], וזהירות בסייג של לא תעשה [בתורת מנחם ח"ד עמ' 32: בזהירות יתירה מל"ת], וזהירות יתירה [בתורת מנחם שם: הוספת] בהנהגה טובה"). לקוטי שיחות חלק ב עמ' 348.

63) אודות תוכן ההתבוננות שצ"ל בתפילה זו, ראה ספר המאמרים תש"ג ס"ע 41.

64) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

65) הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שערי צדקה עמ' קמב.
 66) בער"ה סמוך לכניסת החג, נהגו רבותינו נשיאנו להיכנס ולשוחח זמ"מ עם זוגות הרבניות. אצלם היה הדבר "בדוגמא של מעלה" כיוון שבר"ה היא הנסירה ובניין המלכות (שיחות קודש תשל"ה ח"א עמ' 4). וההוראה בעבודה הרחנית לכאן"א היא, שאצל כל אחד ואחד מישראל יש רק הענין ד'משפיע' אלא גם העניין ד'מקבל' - קבלת עול, ובפסויות יותר - שצריך להתמסר ל[הפצת המעיינות וחיוק] נשי ובנות ישראל (תורת מנחם התועדויות ח"כ עמ' 270).

67) לוח כולל-חב"ד. במטה אפרים (תקפא,נה, ע"פ הב"ח והט"ז סי' תקפ"א ומג"א ר"ס תקצ"ז) כתב ללבוש רק נאים אבל לא חשובים כשאר יו"ט (שהרי בגדי יו"ט צ"ל יותר טובים משל שבת כמ"ש בשו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט ס"ו ז), אבל בשערי תשובה (ס"ק ו, ובשו"ע השלם - טו) כתב: "הועולם נוהגים ללבוש בגדי יו"ט כשאר יו"ט, רק הנשים לובשות לבנים" וכ"כ בלוח כולל-חב"ד "נאים וחשובים".

68) לוח כולל-חב"ד, משע"ת סי' תקפ"א ס"ק ו, וע"ע מטה אפרים

אין לובשים הקיטל⁶⁹, גם לא הש"ץ והתוקע⁷⁰, אלא ביום הכיפורים⁷¹.

מדליקים בזמן הנקוב בלוחות, כמו בערב שבת⁷². מי שלא הדליקה אז, תדליק בלילה לפני הסעודה⁷³ (מאש הדולקת לפני החג).

גם הפעם מברכת אחרי ההדלקה⁷⁴. הברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום הזיכרון"⁷⁵, ו'שהחיינו'⁷⁶.

איש המדליק לא יברך⁷⁷ 'שהחיינו'⁷⁸. יש להכין נר גדול (כמו נר נשמה) כדי שיהיה אפשר להדליק ממנו את נרות ליל ב' דראשהשנה. השנה יש לדאוג להדליק ממנו ביום השני של החג נר נוסף, שידלק עד שעת הדלקת הנרות ביום ב' דראשהשנה, ערב שבת שובה.

הנוהגים להדליק "נר תשובה" כמנהג בית הרב, וחוששים להדליקו ביום טוב, ידליקו היום נר (ג' נרות כמנהגנו) הדולק כמה ימים⁷⁹.

סי' תקפא ס"ה.

69) בלקט 'והאר עינינו בתורתך' (מוריטאון, נד.ז. תשס"ה) עמ' רעג מסופר בשם הרה"ח ר"ל ביסטרצקי ע"ה, שהרבי אמר שקיטל צ"ל בגד שלובשים אותו מעל הראש (כפי שלבשו הרבי והרש"ג), ולא כאלה (המצויים) שפתוחים מלפנים ונרכסים בכפתורים. וע"ע.

70) כי לדעת אדה"ז (סי' תר"י ס"ט) עיקר הטעם שלובשים קיטל "כדי להיות דוגמת מלאכי השרת", וזה שייך רק ביום הכיפורים - 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קטו.

71) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

72) הקדמת (בן) ה'דרשה' לטור יו"ד ח"א. מטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ג. פסק הגאון בעל 'תורת חסד', וכן מוכח בלקוטי שיחות כרך כד עמ' 297 הע' 69 - 'קיצור דיני נש"ק' עמ' לו.

73) מטה אפרים שם.

74) שו"ע אדמו"ר הזקן סי' רסג ס"ח. ומלשונו משמע דה"ה כשמדליקין בלילה (וגם איש המדליק - קצות השלחן סי' עד בבדי השלחן ס"ק יט), ודלא כמ"ש במטה אפרים ובאלף למטה שם.

75) שם, מנהג בית רבנו, כמו בקידוש ובהפטרה - אג"ק ח"ו עמ' קכה. [בירכה שהחיינו - קיבלה עליה קדושת יו"ט, ואינה יכולה להתנות בזה, מובא מעירובין מב].

76) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

77) בירך 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, לא יברכנה שוב בקידוש - ספר המנהגים עמ' 60.

78) לוח כולל-חב"ד.

79) הרה"ג ר' ישראל יוסף שיל הכהן הנדל, רב קהילת חב"ד מגדל העמק, כתב להתיר הדלקת 'נר תשובה' ביו"ט (למרות הוויכוח ע"ד הדלקת נר נשמה לנוהגים כך ביו"ט, ראה פסקי תשובות סי' תקי"ד ס"ק יד, כיוון שכאן הוא לטובת החיים). החושש מזה, יעשה ככפנים.

לרצות ולבקש דבר אחד בלבד

- אם דוד רצה את כל הפרטים, מדוע הקדים ואמר "אחת שאלתי"? *
- בבקשה זו של חודש אלול, צריכה, אכן, להיות משאלה אחת בלבד
- גם בקשתו של היהודי על שאר ענייניו היא תוצאה מרצונו להיות דבוק בקב"ה • החיסרון בבקשת הפרטים ולא העיקר גורמת שהן השורש והן שאר הפרטים לא יתוקנו • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ממילא גם על שאר העניינים, כיון שבאופן זה כל ענייניו הם חלק מהעניין של "שבתי בבית הוי"ו". וזהו "אחת שאלתי" – כמבואר לעיל (במאמר⁴) ש"אחת" קאי על בחינת היחידה⁵, והרי ענינה של "יחידה" הוא שמקבלת מ"יחיד"ו⁵, ובמילא, שום דבר אינו נוגע לה, מלבד דבר אחד – ההתקשרות לה"יחיד", שזהו עניין "שבתי בבית הוי"ו". שום עניין שבעולם אינו נוגע לו, לא גשמיות ולא רוחניות, ורצונו רק בדבר אחד – להתקשר עם הקב"ה!

– (כ"ק אדמו"ר הפסיק ואמר): נמצא כאן יהודי שדרכו להתברך תמיד שיזכה ללמוד "תורה לשמה" ... ובכן: מה נוגע עניינים של "מדריגות", "תורה לשמה" וכו'?! ... לשם מה זקוקים למדריגות ועניינים נעלים – שיהיו עניינים פשוטים, ובלבד שימלאו את רצונו של הקב"ה, שזהו עניין "אחת שאלתי"!

ומצד עניין "אחת שאלתי", הרי זה באופן של "כל ימי חי", היינו, באופן תמידי ללא שינויים.

א. נתבאר לעיל (במאמר¹), שבקשת דוד המלך "אחת שאלתי גו"² היא בקשה כללית אחת ("אחת שאלתי") – "שבתי בבית הוי" כל ימי חי", וממנה מסתעפים כמה וכמה פרטים: "לחזות בנועם הוי" וגו". ולכאורה אינו מובן: מדוע הוצרך דוד המלך לבקש בקשה אחת שממנה יסתעפו כל הפרטים שלאחרי זה – הרי היה ביכולתו לבקש מלכתחילה בפירוש את כל הפרטים שזקוק להם? והביאור בזה – מצד שני עניינים, כדלקמן.

ב. עניין הא': ליהודי צריך להיות נוגע עניין אחד בלבד – "שבתי בבית הוי", ההתקשרות עם הקב"ה, וכל שאר העניינים לא צריכים להיות נוגעים לו כלל, וכמו שכתוב בתנ"ך³ "ולא יהיה בית ישראל ככל הגוים דונין ומפרנסין ומוקרין לנשייהו ובנייהו מאהבה", כיון שנוגע לו רק עניין "שבתי בבית הוי"; וכאשר עניין זה נוגע לו – אזי מבקש בדרך

* עורכים מגבית ומחלקים 'צורכי החג' לראש השנה ולכל חגי תשרי לזקוקים לזה (בדומה ל"מעות חיטים" קודם חגי הפסח)⁴⁸. * נוהגים לכתוב פ"נ (הנשואים – כמוכן בחגירת אבנט) עבדו ועבור בני-ביתו לבקשת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה. להניחו בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ולשלחו (אם באפשרי – בו ביום) על-מנת לקראתו על הציון שלו⁴⁹.

נוהגים להשתטח על קברי צדיקים⁵⁰, והנמצאים בקירוב מקום משתטחים על ציון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע⁵¹ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. מסתפרים⁵², וטובלים⁵³ במקווה טהרה לכבוד החג⁵⁴.

עירוב תבשילין⁵⁵: נוטל פת שלמה⁵⁶ בשיעור 'כביצה'⁵⁷, עם תבשיל חשוב, כגון בשר או דג בשיעור 'כזית'⁵⁸, וייתן ביד אחר (לכתחילה – מזכים על-ידי אדם זר, בן מצוות, ולא על-ידי בנו או בתו, אפילו גדולים, אם הם אוכלים משלו⁵⁹) לזכות על-ידו לכל הקהל, ואומר: "אני מזכה לכל מי שרוצה לזכות ולסמוך על עירוב זה". הזוכה מגביה את העירוב טפח מן המקום שהיה מונח עליו, אפילו אם הניחו על ידו המוגבהת באוויר⁵⁹, וחוזר ונוטל את העירוב מיד הזוכה, ומברך: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על מצות עירוב". ואומר: "בדין...⁶⁰". מי שאינו מבין ארמית, צריך לומר בלשון שהוא מבין. תוכן העניין:

(48) לקוטי שיחות ח"ד עמ' 369.
(49) ראה ספר המנהגים ס"ע 95. ב'לוח השבוע' לג' תמוז, גיליון תקפ"ה הערה 22, פורטו כמה מנהגים בקשר לכתבית פ"נ.
(50) רמ"א ס' תקפ"א ס"ד, וראה מטה אפרים שם ס"ג.
(51) ספר המנהגים ס"ע 55.
(52) מדינא מותר גם אחר חצות, ש"ע אדה"ז ס' רנא ס"ד (אך האר"ז ל' היה נוהר – כל השנה – להסתפר קודם חצות דווקא, כף החיים שם ס' ק יט ומטה אפרים ס' תקפ"א ס"ג. וכנראה למעשה אין מקפידין בזה, וצ"ע – ראה 'התקשרות' גיליון תרע"ו עמ' 14).
(53) מחצות היום, לקוטי דיבורים ח"ג עמ' 865. ועין אלף המגן למטה אפרים ס' תקפ"א ס"ק קא. ליקוטי מהרי"ח ח"ב דף זב.
(54) לוח כולל-חב"ד.
(55) סידור אדה"ז לוח כולל-חב"ד.
(56) ראה ש"ע אדה"ז ס' תקכ"ז סכ"ה.
(57) בנפח 54 סמ"ק, משקלו לערך 22 גרם.
(58) בנפח (ומשקל) 27 סמ"ק.
(59) ש"ע אדה"ז ס' תקכ"ז ס"ז וס' שסו ס"ב-ג.
(60) כנדפס בסידור תהלת ה' (הישן) עמ' 249.

החזן והקהל פסוק בפסוק. את הפסוקים "אל תבוא", "והוא ישפוט" נפוץ לאומרם ביחד כפסוק אחד⁴⁰. היום אין תוקעים בשופר⁴¹, ומי שלא הספיק להתלמד, יעשה זאת בחדר סגור⁴². אחרי התפילה⁴³ אומרים 'סדר התרת נדרים'⁴⁴, במניין עשרה אנשים כשרים⁴⁵ (ולכל הפחות צריך שיהיו לפניו שלושה)⁴⁶.

* לפני שיוצאים מבית הכנסת [ובכל מקום אפשרי], יש להודיע ולפרסם שחייבים לעשות היום 'עירוב תבשילין'⁴⁷, וכיצד עושים זאת.

(40) כיו"ב, לפי מנהגי אשכנז אחרים אומרים בקטע "שמע קולנו" את הפסוקים "אמרנו האזינה" ו"יהיו לרצון" כפסוק אחד (כמדומני שהש"ץ אינו אומר את הפסוק השני בקול), וצ"ב מה הטעם לכ"ז.
(41) לוח כולל-חב"ד, מרמ"א ס' תקפ"א ס"ג.
(42) השלמה לש"ע אדה"ז ס' ס"ו תקפ"א, במהדורה הישנה עמ' 1364, ובחדשה עמ' תסח.
(43) לוח כולל-חב"ד, ובסידור אדה"ז: 'קודם חצות'.
(44) בנוסח התרת נדרים, תיבת "בכולהו" נמשך לפניו – "לכן אני שואל ממעלתכם התרה בכולהו" (ולא "בכולהו אני מתחרט") כן אמרו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב (רשימות הרב לנדא, 'כפר חב"ד' גיליון 986 עמ' 35) והרבי (מראות קודש ער"ה תשמ"ט), וכן הוא בסידור 'בית יעקב'. מאידך בסידור אוצר התפילות, וכן בסידור יע"ץ הוצאת 'אשכול' נמשך לאחרי.
בסידורינו מנוקד: "ולא יעשה שום רושם כלל" הש' בקמץ. ואולי הוא טה"ד.

(45) בסידור הלשון "וטוב שיהיה עדה שלמה", ובספר המנהגים ובלוח כולל-חב"ד – "ובעשרה". כנראה, לא הקפיד הרבי שהמתיר יהא מי שהותר לו כבר ('כפר חב"ד', גיליון 779 עמ' 138). הרבי נהג להתיר בפני עשרה דווקא (ראה סה"ש תשנ"ב עמ' 1, וביומנים – הקהל תשמ"ח, אראנו נפלאות ועוד). ולכאורה זה שולל את מש"כ בסידור הרב ראסקין ש' עמ' תקד שלפי הטעם שבלקו"ש מצטרף המבקש התרה לעשרה; מאידך יש לזכור שהרבי תמיד הקפיד כשצריך מניין שיהיה י"א דווקא (לתפילה – בשנת תש"י, ולזימון – ע"פ סיפור הרב נחמן ש"י סודאק).

(46) ראה אלף המגן למטה אפרים ס' תקפ"א ס"ק קא. מדינא, קטן מופלא סמוך לאיש אינו מצטרף למתירים, אבל מבקש התרה (ראה הלכות והליכות בר' מצווה פ"א ס"ד. חנוך לנער ס"פ לג). וב'אוצר' עמ' לט כתב שאין נוהגים בזה. במטה אפרים שם סוס"ב כתב שלא יאמרו כמה מבקשי התרה ביחד, אלא בשעת הדחק.

לעניין נשים, לפי הנפסק בש"ע (יו"ד רלד סנ"ו) הבעל נעשה שליח לשאול על נדרי אשתו, אך אינו מצטרף להמתירים, ולכאורה יכול היה בעלה לומר הנוסח גם בשמה (אך לאחרים, אף לבתו, לא ניתן להתיר ע"י שליח – שם ס' רכח סט"ז. וע' פתחי תשובה שם ס"ק ט לעניין בקשת התרה בכתב) ולעניין מודעה על לעתיד – לכאורה די להן בכל נדרי'. ערוך השולחן ס' תקכ"ז ס"ד.

(4) פ"ט (לעיל ע' 300).
(5) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. ובכ"מ.
(6) כנראה הכוונה להרה"ח ר' דוד הלוי שטאקאמער (ראה תורת מנחם – מנחם ציון ח"ב ע' 409).

– מצד פרטי הכוחות, יש מקום לשינויים, שהרי מצד כוח פלוני נדרש עניין מסוים, ומצד כוח אחר נדרש עניין אחר, ובמילא, לפעמים ישנה התעוררות לעניין מסוים, ולאחרי כן – “התעיף עיניך בו ואיננו”... אבל מצד בחינת היחידה (“אחת שאלתי”) – אין מקום לשינויים והתחלוקת כלל.

ואז – גם העניינים הפרטיים שנמנו לאחרי כן (“לחזות בנועם הוי’ וגו’”), אינם עניין של שינוי והתחלוקת, אלא הם פרטים שמצד הפשיטות. ועל דרך המבואר בנוגע לעצמות, שיש בו הן אחדות והן ריבוי, שאם לא תאמר כן הרי אתה מחסר שלימותו⁸, וכן הוא גם כן בעצם הגשמה

של הקב”ה, ועניין זה יהיה לעתיד. ואילו עבודתנו אנו – היא בעניין הידיעה (“וידעת היום”¹¹), ועל-ידי שעניין הידיעה אצלנו יהיה כדבעי – יקיים בנו הקב”ה לעתיד את עניין “ונתתי לכם לב בשר”. וכן הוא בנדון דידן: גם אם אין אוחזים במדריגה זו ששום דבר לא יהיה נוגע – מכל מקום צריכה להיות הידיעה שכן צריך להיות, ובמילא, מה צריכים לבקש ומה צריך להיות נוגע – בנוגע לפועל על כל פנים – רק ההתקשרות עם ה”יחיד”, מילוי רצונו של הקב”ה.

ומזה מובן, שכאשר נמצאים בזמן של “אחת שאלתי”, ומנצלים זמן זה כדי לבקש (“אריינכאפן”) בקשות פרטיות¹² – אין זה מתאים כלל לעניין

ליהודי צריך להיות נוגע עניין אחד בלבד – “שבת בבית הוי’”, ההתקשרות עם הקב”ה, וכל שאר העניינים לא צריכים להיות נוגעים לו כלל

“אחת שאלתי”!...

(שנקראת “יחידה” על שם שמקבלת מ”יחיד”) – שגם הפרטים הם פרטים שמצד הפשיטות.

ד. ועוד זאת – עניין הב’ – שגם מצד העניינים הפרטיים (בקשות פרטיות) אין הדבר כדאי (“עס לוינט אויך ניט”).

ויובן על-פי משל מעניין הרפואה¹³:

כאשר ישנו חולי רחמנא-ליצלן באבר מסוים, הרי, מצד התכללות האיברים, שייך חולי זה גם לאיברים אחרים – הן משום שהחולי שבאבר זה מגיע בשרשו מאבר אחר, והן משום שהחולי שבאבר זה פועל, בדרך ממילא, גם על אבר אחר. ולכן, כאשר מרפאים רק את האבר החולה – הרי אף שאבר זה נתרפא, מכל מקום אין בזה ראייה כלל לגבי האיברים האחרים, כי אין הכרח שנתרפאה גם סיבת החולי (השייכת לאיברים אחרים, כנ”ל). מה שאין כן כשמרפאים את החולי

(11) ואתחנן ד, לט.

(12) במשך ההתוועדות ביקשו כו”כ מאנ”ש ברכות בעניינים פרטיים (המו”ל).

(13) ראה גם תורת מנחם – התוועדויות ח”א ע’ 138.

יום שני,
כ”ז באלול, ב’ דסליחות

מהיום ואילך עד ערב ראש-השנה ועד בכלל – אמירת הסליחות “באשמורת הבוקר”²⁴. ידוע מנהגנו לברך ברכות-השחר בבית²⁵, ועל-כך פנים יש לברכן, ולפחות את ברכות-התורה, קודם הסליחות²⁶.

מכיוון שלמעשה הש”ץ מתעטף בטלית לאחר שהאיר היום, יברך עליה²⁷.

יום שלישי
כ”ח באלול, ג’ דסליחות

מדברי הרבי נשיא דורנו: “ג’ דסליחות הוא יום מיוחד, ולכן אמר כ”ק מו”ח אדמו”ר מאמר חסידות ביום זה”²⁸.

הוראת נשיאינו הקדושים ומנהג משנים רבות, אשר היורד לפני התיבה, ובפרט בימים הנוראים, יעבור תחילה על כל התפילות, ובפרט על כל הפיוטים, לדעת לכל הפחות פירוש המילות כפשוטו, וכמובן מאליו לדעת דיני התפילה בכלל, ודיני הש”ץ בפרט²⁹. ואף אם עשה כך לפני שנה, יעשה כן גם בכל שנה כמה ימים קודם שיוורד לפני

ראה ‘התקשרות’ גיליון ס עמ’ 20. הערות הת’ ואנ”ש, צפת, גיליון ל עמ’ 39.

(24) ספר-המנהגים, מנהגי ר”ה. (למעשה, במניין של הרבי אמרו סליחות בשעה 07:00).

(25) אג”ק ח”ט עמ’ שצ, וראה ספר-השיחות תש”ד עמ’ 20.

(26) לוח כולל-חב”ד, ע”פ שו”ע אדה”ז ס’ מו ס”ח.

(27) ראה לעיל הערה 16. ובפרט שבד”כ ממשיך ומתפלל בה.

(28) ‘התוועדויות’ תשמ”ב ח”ד עמ’ 2254. וכן נהג כ”ק אדמו”ר נשיא דורנו כמה פעמים. וראה לקוטי-שיחות ח”ד עמ’ 347 ואילך, וש”נ.

מהנכון שבמשך המעלה של יום זה ילמדו עכ”פ חלק מאחד המאמרים הללו (איש כחפצו, שהרי ישנם ריבוי מאמרים דיום זה)

– ר”ד משיחת ג’ דסליחות תנש”א. והעיקר שכל אחד יוסיף עוד עניין של לימוד, הנהגה טובה וכיו”ב – ‘התוועדויות’ תשמ”ט ח”ד עמ’ 373.

(29) לכאורה – הוראה זו שייכת גם לפיוטי הסליחות. ראה באג”ק ח”ז עמ’ שטא, שרצוי שלא להתפלל [כנראה – גם כל השנה] במניין שבו אמר הש”ץ פיוטים באמצע ברכות ק”ש (כנהוג בכמה

קהילות אשכנזיות). אולי יש להתייר כשהציבור זקוקים לו כתוקע וכיו”ב. וראה בקשר לש”ץ מאנ”ש המתפלל בביהכ”נ דנוסח אחר

ב’התקשרות’ גיליון תקל”ד עמ’ 14 ואילך, ובפרט בהערה 12.

התיבה בתור ש”ץ³⁰. כמובן, על התוקע והמקריא ללמוד היטב את דיני התקיעות כהלכתם, כולל הטעויות והספקות השכיחים בהם³¹. היום בתפילת מנחה אומרים תחנון³².

יום רביעי

כ”ט באלול, ערב ראש-השנה³³

בקריאת-שמע שעל-המיטה, ביום שלישי בלילה אור ליום רביעי, אומרים תחנון³⁴.

אָבֵל בתוך ‘שבעה’ מותר לו ללכת היום לבית-הכנסת לאמירת הסליחות³⁵, וכן להתפלל עם הציבור³⁶.

בסליחות אומרים תחנון (=וידוי) אפילו לאחר עלות-השחר, אבל לא בתפילה³⁷.

בפיוט ‘מרובים צרכי עמך’, בסליחות נוסח ליטא הנוסח הוא ‘והיטיב לנו הכתיבה והחתימה’³⁸, וכך תוקן בכת”י באחת מהוצאות קה”ת הראשונות (מעוטף), ולכאורה נכון הוא.

בפיוט ‘שלוש-עשרה מידות’ יש כמה וכמה שינויים שתוקנו ב’סליחות’ בהוצאות האחרונות (מוגה על-ידי כ”ק אדמו”ר נשיא דורנו³⁹).

את הקטע “אל תבוא במשפט עמנו” אומרים

(30) אגרות-קודש ח”א עמ’ שנג, תטז וש”נ.

(31) ראה ספר-המנהגים ס”ע 56.

(32) סידור אדמו”ר הזקן לפני ‘למנצח... יענך’ (מלבוש ומג”א ס’ קלא ס”ו. בשו”ע אדמו”ר הזקן שם, חסר סעיף זה).

(33) כנראה שהרבי לא התענה בער”ה – ‘אוצר מנהגי חב”ד’ עמ’ מח, עיי”ש.

(34) סידור אדה”ג, לפני ‘למנצח... יענך’ (מאחר שאינו נוהג כיו”ט מיום שלפניו, אלא מעלות השחר, כיוון שאומרים ‘הרבה סליחות’ באשמורת, שלא כשאר עיר”ט, ואף לא כפי שנהגו בעבר בערב יו”כ

– ראה שו”ע אדה”ז ס’ תר”ד ס”ד-ה).

(35) לוח כולל-חב”ד, ע”פ הרמ”א ס’ תקפ”א ס”א.

(36) מטה-אפרים שם סכ”ב.

(37) לוח כולל-חב”ד.

(38) כגון בסליחות ‘קודש הילולים’ הוצאת לוי”ן אפשטיין, ירושלים תשכ”ה. וייתכן שאצלנו נעתק (בתחילה – צולם) מתפילת נעילה, ששם מבקשים רק **חתימה**, ולא שמו לב לתקן, גם לא בהוצאה החדשה דארה”ק.

(39) התיקונים בפנים בפיוט ‘שלוש עשרה מידות’ הם בכמה שינויים מהנסמן ב’לקוט טעמים ומקורות’, וכנראה הוגה שוב. ושעתי

שלארשונה נדפס פיוט י”ג מידות מתוקן בשילהי תשכ”ד בדף בודד (הוצאה קודמת של הסליחות היתה שנה לפני-כן, בשילהי תשכ”ג).

בכל אחד מימי הסליחות – עם תורה וצדקה: לפני אמירתן, ללמוד (הפעם – קודם חצות) את מאמר אדמו"ר הזקן ד"ה 'לך ה' הצדקה' הנדפס בתחילת הסליחות, ולפחות תחילתו וסופו, וכן עניין בתורה עם מסקנה להלכה; ולתת צדקה (הפעם – מיד לאחר חצות. וניתן לדחות את אמירת הסליחות בזמן מועט, שבו יקיימו את מצות הצדקה), כדי שיפעל בהבנה והשגה של הלימוד והתפילה, ואז פועלים את בקשת הסליחות וההמשכה שלאחריה.¹⁵

השליח ציבור מתעטף בטלית בלי ברכה.¹⁶ יש להתחיל 'אשרי' בעשרה כדי שיוכלו לומר אחריו קדיש מיד, ואם השלימו לעשרה מיד אחרי סיום אשרי, 'אמר כמה פסוקים וחצי קדיש. אם היו עשרה באמירת הסליחות, אסור לצאת באופן שלא יישארו עשרה לקדיש. אך אם יצאו ונשארו אפילו שישה, יאמר הש"ץ קדיש תתקבל.¹⁷ "הנשמה לך" – הש"ץ מתחיל בקול רם.¹⁸ באמירת 'איל רחום שמך' אמר הרבי תמיד כש"ץ: "למען אמיתך, למען ברייתך" – ת' בקמץ, וכן בכולם. באמירת 'ענגו' מסיים הש"ץ בקול רם במקומות המופסקים בשתי נקודות, דלא כמנהג העולם.¹⁹

15) ע"פ 'שערי המועדים – אלול', ס' עו, משיחות קודש תשל"ד ח"ב עמ' 435.
16) לוח כולל-חב"ד. וגם אם הוא בחור, מתעטף בה (ע"פ 'שערי ה' ומנהג ח"א עמ' רכו, מר"ה ז"א, ותנא דבי ר' אליהו זוטא פכ"ג, וראה באריכות ב'הערות וביאורים – אהלי תורה' גיליון תתנ"א עמ' 50 ואילך, ובפרט בעמ' 62).
17) ה"ט"ז (ס' תקפ"א ס"ק ב). סימן זה חסר בשו"ע רבינו) כתב שהש"ץ לסליחות יטול טלית מחבירו בהשאלה כדי לצאת מספק ברכה (על בגד יום בלילה), אבל אדה"ז (ס' ח"י ס"ד) לגבי ליל יו"ב, כתב ש"מותרים להתעטף אפילו בלילה, הדבר ידוע שאין מתכוונים לשם מצות ציצית, אלא מפני כבוד הציבור" (עיין בקו"א שלו ס' יד ס"ק ג באריכות), הרי דס"ל שא"צ לזה. אמנם לאמירת סליחות ביום, מוכח ברשימות היומן עמ' רי; תורת מנחם ח"ב עמ' 277; והיכל מנחם ח"ג עמ' רמה, שעקרונות לבישה לברית מילה חייבת בברכה, הרי שמכונים אז גם לקיים מצות ציצית.
18) כדן חזרת הש"ץ וכי"ב, מטה אפרים ואלף-המגן ס' תקפ"א סעיף י"ז.
19) 'סליחות – לקוט טעמים ומקורות' ממטה אפרים תקפ"א ס"ח.
19) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כח.
בס' המנהגים עמ' 55 כתוב "בסליחות אין נופלים על פניהם", וציין

אומרים 'קדיש תתקבל' אחר הסליחות, גם אם מתפללים שחרית מיד לאחריהן.²⁰ באמירת סליחות בבית המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לאחר קדיש תתקבל, מסיימים בשירת "רחמנא דעני לעני עניא", והרבי היה מעודד את השירה כדרכו בקודש.²¹ האומר סליחות ביחיד, לא יאמר י"ג מידות,²² גם לא בניגון ובטעמים.²³

הרבי לזה: "ראה מג"א בשו"ע ס' קלא ס"ק ט, בשו"ע רבינו הזקן שם". והנה בשו"ע שם ס"ג איתא "אין נפילת אפים בלילה, ובלילי אשמורות נוהגים ליפול על פניהם [=למרות שעדיין ודאי לילה], שהוא קרוב ליום". ומביא המג"א הנ"ל מהרקנטי פ' קורח שכתב "להאריך בסליחות עד נכון היום, ואז יפלו על פניהם". ומסיים המג"א "ונראה לי דאם נמשכה תפלת מנחה עד הלילה – לכולי עלמא אין נופלין, דתחילת הלילה – תגבורת הדין, משא"כ אחרי חצות הלילה". ואילו ה"ט"ז שם (ס"ק ח) נחלק ע"ז: "ונראה שאין לחוש לזה כל זמן שאין ודאי לילה אלא בין השמשות [=ספק לילה], דלא גרע מליל אשמורת שהוא קרוב ליום".
דברי השו"ע וה"ט"ז הובאו להלכה בשו"ע רבינו שם ס"ד [בשו"ע אדה"ז צוין על דברי ה"ט"ז גם לב"י, ולא מצאתי שם. הא"ר דייק בדברי המג"א שגם בבין השמשות אין נופלין, והכף החיים ס"ק נא מחזיק בדעה זו ע"פ הקבלה, אבל במחצית השקל הסתפק אם המג"א יחלוק על ה"ט"ז, ובשו"ע רבינו ברור שהכל מודים בזה, וכן המנהג בפועל בין א"ש, דלדין ודאי לילה דסליחות גרע מספק דבין השמשות, היינו שפוסקים כ"ט"ז בזה ולא מטעמיה]. עכ"פ מנהגנו שלא ליפול כלל בסליחות נובע מכך שאין נופלין בוודאי לילה כדברי הרקנטי שבמג"א, ובשו"ע אדה"ז מובאים כ"יש נוהגין", אף שלמעשה נאמרות הסליחות בדורותינו אצל הרבי ובין אנ"ש ביום ממש. וכן מה שמרבים בסליחות ער"ה (יחסית למנהגנו בשאר הימים) ואומרים בו "ויאמר דוד אל גד" אף שלאחר עלות השחר ודאי נחשב יו"ט (ראה שם בס' תר"ד), כיוון שהסליחות שייכות ללילה. ומה יש להעיר לעניין אמירת תחנון בתפילת שחרית דעש"ק שנמשכה לאחר חצות היום, ראה 'התקשרות' גיליונות: תקס"ז עמ' 15, ותקס"ט עמ' 16. ולכאורה יש כעין מקור לזה מרש"י ד"ה רב יהודה, תענית יד, א.
20) 'סליחות – לקוט טעמים ומקורות'. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כט.
21) 'אוצר מנהגי חב"ד' שם (ספר-הניגונים ח"ג, ניגון רמו).
22) שו"ע הב"י ס' תקס"ה ס"ה.
23) 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסה (למרות האמור בעניין זה בשו"ע שם, ראה כף החיים ס' קלא ס"ק ג. גם בשו"ת מנחת אלעזר ח"ד ס' כב מסיק שלא לומר גם בניגון ובטעמים, וכן נהג בפועל – דרכי חיים ושלום' אות קצ).

לעניין אמירת 'מחי ומסי', 'מרחן דבשמיא' ביחיד, בלוח כולל-חב"ד הביא שידלגם, כיוון שיחיד מנוע מלהתפלל בלשון ארמי כמבואר בשו"ע רבינו ס' קא ס"ה. אך יש מקום להוכיח אחרת מלשון אדה"ז בסידורו, שהסתייג רק מאמירת 'יקום פורקן השני ביחיד,

בשרשו – מתרפא בדרך ממילא גם המסובב, דהיינו החולי שבאבר זה, וכן התוצאות הנובעות מחולי זה לגבי איברים אחרים (כנ"ל). וכן הוא גם ברוחניות:

כאשר מבקשים אודות עניין פרטי, הרי גם אם פועלים שתתמלא הבקשה – והרי ב"עת רצון" אכן פועלים זאת... – ורואים במוחש שהעניין נתמלא, מכל מקום, אין זה ראייה על הסיבה, המסובב והתוצאות של הדבר. מה שאין כן כאשר ישנו עניין "אחת שאלתי", דהיינו שהאדם מתקשר עם שרשו – אזי נפעלים גם כל העניינים הפרטיים בדרך ממילא.

* * *

ה. העבודה¹⁴ באלול – הרי היא הכנה לתשרי. בחודש אלול יש לתקן את המעשים של השנה שעברה, ולפעול בעצמו "אחת שאלתי" – שיצא מכל ענייניו הפרטיים. ועלידי עניין "אחת שאלתי" בחודש אלול נעשית אחר כך ההמשכה החדשה של חודש תשרי, "לך לבדך ואין לזרים אתך"¹⁵, שנה טובה ומתוקה בכל המצטרך לו.

וזהו הטעם שבתיבת "אלול" נרמזים כל הג' קוים דתורה עבודה וגמילות חסדים: אלול – ראשי תיבות "אנה" לידו ושמתי לך"¹⁷, קאי על קו התורה, שהרי התורה היא מקלט מיצר

14) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 395 ואילך. במהדורא זו ניתוספו כמה פרטים מהנחה בלתי מוגה, וגם כמה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
15) משלי ה, יז.
16) משפטים כא, יג.
17) פרע"ח שער ר"ה פ"א. שער הפסוקים להאריז"ל ע"פ פ.

הרע¹⁸, כמאמר רז"ל¹⁹.

אלול – ראשי תיבות "אני" לדודי ודודי ל"י²¹, שהוא קו העבודה, תפילה²².

אלול – ראשי תיבות "איש" לרעהו ומתנות לאביונים²⁴, שהוא קו גמילות חסדים.

יסוד והקדמה לכל קוים אלו – הוא עבודת התשובה, המרומזת בראשי תיבות "אלול" – "ומל²⁵ הוי' אלקיך) את לבבך ואת לבב (זרעך)²⁶, שזהו היסוד לכל הקוים. ועל דרך "מודה אני לפניך" שאומרים בתחילת עבודת היום, שפונה להקב"ה ("ער קערט זיך צום אויבערשטן"), ועניין זה מגיע עד "לפניך", "דלא אתרמיז בשום אות וקוץ"²⁷, שזהו הקדמה לכל הקוים.

ועלידי העבודה של חודש אלול באים לגאולה, שעניין זה נרמז בראשי תיבות "להוי' ויאמרו לאמר אשריה"²⁸, ראשי תיבות אלול²⁹. וכל זה הוא כללות העבודה של חודש אלול – ההכנה לתשרי.

18) משיחת שבת פרשת נצבים וילך, ה'תשט"ו; תורת מנחם כרך יד, עמ' 304-308)

18) מכות י"ד, א. וראה סה"מ תש"ד ע' 270 ואילך (תורת מנחם – התוועדיות ח"ג ס"ע 285 ואילך).
19) להעיר גם ממארוז"ל (קידושין ל, ב) "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין" (מהנחה בלתי מוגה).
20) שה"ש ו, ג.
21) אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה (בשם הדרשנים). פרע"ח שם. שעה"פ עה"פ.
22) ראה סה"מ צ' להרמב"ם מ"ע ה. ובכ"מ.
23) אסתר ט, כב.
24) בספר ערוגת הבושם (בשם ס' אמרכל).
25) פרשתנו (נצבים) ל, ו.
26) בעה"ט עה"פ. אבודרהם שם. וראה תניא אגה"ק ס"ד (קה, ב).
27) לקו"ת פינחס פ, ב. וראה זח"א יא, א. רנז, ב.
28) בשלח טו, א.
29) פרע"ח שם. וראה גם לעיל ס"ע 288 ואילך. וש"נ.

כלו כל הקיצין

בלי חשבונות, כבר בטלו כל ההגבלות

איתא בזהר ש"בכ"ה יומין לירחא שתיתאה" (כ"ה באלול) – ולגירסה אחת יהיה זה "ביומא שביעאה" (ביום השבת) – יצא כוכב מבניישראל, כמו שכתוב "דרך כוכב מיעקב", ויבלע ויכלול "ע' כוכבין אחרנין", שרומזים על ע' אמות, ו"לסוף ע' יומין" יבוא משיח.
...עתה, בעקבתא דמשיחא, כבר "כלו כל הקיצין", ואין הדבר תלוי אלא בביאת המשיח, מתי שיבוא, ובהדי כבשא דרחמנא למה לך: לשם מה צריכים לעשות חשבונות, אם כן או לא, אם זה הזמן המתאים וכו'; כיון שאין הדבר תלוי אלא בביאת המשיח, הרי בטלו כל ההגבלות, כולל גם הגבלת הזמנים שעליהם אמרו שאין בן דוד בא, כמו ערבי שבתות, וכיוצא בזה. אלא מאי, יש קושיא איך יתכן הדבר – הנה כשיבוא משיח ויתרץ כל הקושיות, יתרץ גם קושיא זו, ובכל אופן, אין שום עיכוב בדבר.

(מהתועדות ש"פ ניצבים זילך, כ"ה אלול ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ט, עמ' 1867, בלתי מוגה)

בדורנו עברו כבר כל הקיצין

...ישנם כאלו ש"תואנה הם מבקשים", וטוענים הם: כיצד מדברים אודות הזמן דביאת משיח צדקנו, לכאורה, הרי זה בדוגמת העניין דחישוב קיצין, והרי ידוע מה שכתב הצמח צדק אודות דברי רבינו הבחיי בקשר לחישוב קיצין – "ואם מיעקב נסתם הקץ, קל וחומר בן בנו של קל וחומר מכבוד רבינו הבחיי עצמו, לכן לא דק בעניין הקץ שכתב סוף פרשת נח ובפרשת בראשית גבי והנה טוב מאד, במחילת כבוד תורתו, שבמקום שיש חילול שם שמים אין חולקין כבוד, והרמב"ם קצף על מחשבי קיצין כו"ו".
[ועניין זה כתב הצמח צדק על רבינו הבחיי – למרות גדלותו של רבינו הבחיי...].
ואם כן, שואלים הם, מדוע אומרים שדורנו זה שייך ביותר לגאולה העתידה – הרי זה בדוגמת העניין דחישוב קיצין?!
והביאור בזה:

כללות העניין דחישוב קיצין היה שייך רק בדורות הקודמים, שאז היה מקום לחקור אם הגאולה תהיה באופן ד"בעתה" (כאשר "לא זכו") או שהגאולה תהיה באופן ד"אחישנה" (כאשר "זכו"). אבל כאשר מדובר אודות דורנו זה – הרי אמרו חז"ל שכבר "כלו כל הקיצין", היינו שכבר עברנו את כל החשבונות של תאריכי הקיצין כו', ומכאן ואילך לא זקוקים עוד לחשבונות וקיצין, כולל החשבון שבסוף דניאל כו' – כי "אין הדבר תלוי אלא בתשובה".

ומאחר ש"אין הדבר תלוי אלא בתשובה", מובן, שהגאולה יכולה לבוא בשעתא חדא וברגעא חדא, כשם שעבודת התשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא – "בפניה אחת".
...ועל-פי זה מובן שהמדובר לעיל אינו שייך לחישוב קיצין – כי "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה".

(התועדות ש"ב תשמ"ב כרך ג, עמ' 1289)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש, פרשת ניצבים זילך,

כ"ה באלול, 'שבת סליחות'

אף-על-פי שאין מברכים את החודש¹, גם בשבת זו אומרים, קודם תפילת שחרית, את כל התהילים².

הפטרה: "שוש אשיש".

הבעש"ט אמר שבשבת זו הקב"ה בעצמו מברך את החודש השביעי, המושבע והמשביע ברוב טוב לבית ישראל על כל השנה, ובכוח זה ישראל מברכים את החודשים י"א פעמים בשנה³.
אומרים 'אב הרחמים'⁴.

כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' סיפר, שחסידים הראשונים היו לומדים ביום כ"ה באלול בפרשת בראשית עד "יום אחד"; בכ"ו באלול – עד "יום שני" וכו'; בכך התכוונו להביא תוכן של 'עבודה' גם בעניינים של "בראשית ברא...". (אתערותא דלעילא)⁵.

אחרי התפילה – התועדות בבית הכנסת, ככל שבת מברכים, ובפרט שנהגו חסידים להתועד בכל שבת קודש ערב-סליחות⁶, ואף במוצאי-שבת קודש – כהכנה לאמירת הסליחות. בשבת שלפני ראש-השנה יש⁷ להתחיל בשבת עצמה בצדקה באופן המותר בשבת, על-ידי צדקה דמאכל ומשקה [לחיים] או על-ידי צדקה רוחנית, כמו נתינת עצה טובה ועל-אחת-כמה

(1) לבוש ר"ס תכא. מטה אפרים ס' תקפ"א סעיף מז.

(2) ספר-המנהגים עמ' 30.

(3) ספר-המנהגים עמ' 55.

(4) 'התועדות' תש"נ ח"ד עמ' 299.

(5) לקוטי-שיחות חט"ז עמ' 488.

(6) 'התועדות': תשי"א ח"ב עמ' 327, תשמ"ב ח"ד עמ' 2253, תשמ"ג ח"ד עמ' 2045 ועוד.

(7) 'התועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376.

וכמה לימוד תורה, ועוד וגם זה עיקר – קבלת החלטה טובה [כולל הסכום!]⁸ שתיכף ומיד לאחר השבת יקיים... [נתינת ממון בפועל, להפריש לעצמו וליתנו לעני או לגבאי בבורק⁹].
במנחה – פרקי-אבות, פרקים ה' וי"ו.
מוצאי שבת: אין אומרים 'ויהי נועם', ואתה קדוש¹¹.

יום ראשון

כ"ו באלול, א' דסליחות

מוצאי שבת קודש

ימי הסליחות המעוררים לתשובה, הם מהזמנים הידועים שבהם היו מנגנים את ניגונו של אדמו"ר הזקן, בעל 'ארבע הבבות'¹².
סליחות¹³ הראשונות, מתחילים אחר ובסמוך לחצות הלילה¹⁴.
יש לפרסם בכל בתי הכנסת (ולא רק לחסידים), שכדאי לקשר את אמירת הסליחות (=תפילה) –

(8) סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 222 ובהערות.

(9) נסמן בהערה הקודמת.

(10) ראה בגיליון הקודם בסוף הערה 17, שלכאורה יש לנהוג בפועל כמנהג הישן שהזכיר הרבי בשנת תשמ"א לומר את המשנה שלפני הפרק והברייתא שלאחריו רק פעם אחת.

(11) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז ס' רצה ס"ג.

(12) ספר-השיחות תש"א עמ' 86-85 (ספר-הניגונים ח"א, ניגון א).

(13) כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו יצא לסליחות בבגדי הש"ק – 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' כג, וש"נ (וכן מובא מס' לקט-יושר).

(14) י"א שצ"ל הסליחות בעמידה, וכן נפוץ בין אנ"ש. ובפרט באמירת 'אשמנו' (מדינא – שר"ע אדה"ז ס' תר"ז ס"ו. ועד"ז לכאורה גם באמירת 'אשמנו מכל עם'; "סלח לנו" שאחרי י"ג מידות, וכי"ב).

וכן י"ג מידות, שמע קולנו.

(14) ספר-המנהגים עמ' 54 (מפני שאומרים 'במוצאי מנוחה'), וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כג. וכדי שתהא לסליחות שייכות לשבת, יש לעשות זאת מיד אחר חצות (שיחה דלהלן עמ' 15, וראה בקטע הבא בפנים).

פרשת ניצבים-וילך

פרשיות ניצבים-וילך

עבודת התפילה היא דוגמה לחיבור שתי התנועות המנוגדות של 'ניצבים' ו'וילך': בעת תפילת שמונה-עשרה עומדים 'כעבדא קמיה מריה', מבלי לזוז ('ניצבים'), ועם זה מתנועעים בחיות ובהתלהבות ('וילך'). ועל דרך המסופר על אדמו"ר האמצעי שנהג להתפלל ללא כל תנועות חיצוניות, ועם זה היו ניגרים ממנו פלגי זיעה...

(שיחת ש"פ ניצבים-וילך תשד"מ. התנועותיות תשד"מ ח"ד עמ' 2038)

מחוטב עציך עד שואב מימך (כט, ט"י)

פירש אדמו"ר הזקן:

"מחוטב עציך" - יש "לחטוב" ולעקור את ה"רבות מחשבות בלב איש" (עציך לשון עצה). "שואב מימך" - יש לשאוב את המים המצמיחים כל מיני תענוג.

(היום יום יט אלול)

מוסיף כ"ק אדמו"ר:

עבודה זו שייכת לא רק ל'יושב אוהל' אלא גם ל'בעל-עסק'. שהרי חוטבי העצים ושואבי המים היו כנענים שנתגיירו בימי משה, כפי שרש"י מפרש כאן, והפירוש של 'כנען' הוא סוחר, כמו "איש כנעני" (וישב לח), שרש"י מפרש "תגרא".

והכוון לעבודה זו בא מה'משה' שכנשמה - ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים".

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 117)

והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך (כט, יח)

הפורק עול מתברך בלבבו שדווקא התנהגות שלא על-פי תורה תביא לו שפע רב בענייני העולם. ידוע שהקליפות מקבלות את השפעתן מבחינת אור מקיף, ללא חשבון, וכתוצאה מכך נמשך לאומות-העולם שפע רב של עושר וכבוד בעולם הזה; ואילו בני-ישראל מקבלים את השפעתם מאור פנימי, 'אור בכלי' דווקא, ולכן ההשפעה היא עם חשבון. העובר עבירה מקווה, אפוא, שכאשר יפרוק עול יקבל את השפעתו כפי שמקבלות אומות העולם - ללא חשבון ובשפע רב.

אך האמת היא שיהודי מוכרח לקבל את השפעתו דרך התורה, ולא יוכל לקבל השפעה מבחינת המקיף אלא באופן זמני בלבד.

(קונטרס ומעין, עמ' 72)

סליחה, מחילה וכפרה מתוך שמחה וטוב לבב

הרבי קרא לראש הישיבה מארצות-הברית לנסוע ל"מערת המכפלה" ולבקש סליחה מיצחק-אבינו על-יוהשלום • חידוש הרבי על פי אדמו"ר הזקן - הנפגע צריך ליזום פיוס • איך מתקנים פגיעה בנשיא החסידות? • כשהרבי הצביע על אופני תיקון לפגיעה, וקרא ברבים לפוגעים לעשות תשובה מתוך שמחה

פגיעה בקדושי ארץ

כתב המהר"ם מרוטנברג (ח"ד סימן קלב):
 "יש עון גדול ועונש רב לשלוח ידו בקדושים אשר בארץ [=שוכני עפר] כמו שמצינו (חגיגה כב, ב) שרבי יהושע לא אמר אלא בושני מדבריכם בית שמאי ואמרינן כל ימיו הושחרו פניו מחמת התעניות... יקבל תשובה... וטוב לו" [הדברים הובאו בשו"ת הרשב"א (ח"א סתתנ"ה)].
 ובשלטי גיבורים בבא מציעא לג, א (מדפי הרי"ף) הוסיף להביא תשובת מהר"ם מרוטנברג אודות - "אחד שחירף שוכני עפר... יש לו ליקח מנין וליילך על קיברו ולבקש מחילה מן המת", ודייק מלשונו כי המבייש צריך ללכת ממש על קברו.

אמנם בשם רבינו יחיאל הביא "אם מביישים לאדם לאחר מותו אין צורך לילך על קברו אלא [=יבקש מחילה] במקום שביישו. ואף על פי ש... הלך רבי יהושע ונשתטח על קבר בית שמאי... יש לומר שרבי יהושע לפנים משורת הדין עשה".
 בעקבות המהר"ם מרוטנברג פסק הרמ"א (חושן משפט סימן תכ סל"ח): "המדבר רע על

שוכני עפר, צריך לקבל עליו תעניות ותשובה ועונש ממון כפי ראות בית דין. ואם קבורים בסמוך לו ילך על קבריהם ויבקש מהם מחילה, ואם הם רחוקים ישלח שם שלוחו".

לפנים משורת הדין

בחורף תשכ"ח התקיים בארצות-הברית כנס מסוים, שבמהלכו אחד הנואמים (ששימש בתפקיד "ראש ישיבה") פער פיו נגד הרבי ותנועת ליובאוויטש, וקישר זאת עם יצחק אבינו שאהב את עשיו כי ציד בפיו...

בהתוועדות של ש"פ ויצא וש"פ וישלח התייחס הרבי לדברים הללו ואמר, כי על אותו נואם לקחת עמו מניין אנשים לנסוע לקברו של יצחק במערת המכפלה ולגשת למקום הידוע כאוהל יצחק ולבקש שם מחילה.

ולמרות דעת רבינו יחיאל "שרבי יהושע לפנים משורת הדין עשה" - אמר הרבי - הרי מדובר בראש ישיבה שממנו נדרשת הנהגה של לפנים משורת הדין!...

להקדים לסלוח...

חידוש גדול מצינו בדברי הרבי על יסוד דברי אדמו"ר הזקן: חובת ההשתדלות לסיים את המריבה היא דווקא על הנפגע!
וכך כותב הרבי (כ"ד כסלו תשמ"ג - 'היכל מנחם' כרך ג' עמ' לט):

הגיעה שמועה מוזרה, אשר מאז המאורע דלפני שנתיים (פיטורין וכו') שרוי בכעס על פלוני-בן פלוני, ובמילא פגע ביחסיו עם חב"ד בכלל וכו' וכו', ומבלי להכנס כלל לעצם העובדא (ובפרט לעורר מחדש מחלוקות ומתח וכו') - כיון שהכל מודים במצות אהבת ישראל (ועיין תניא פרק ל"ב) הוראת אדמו"ר הזקן במכתבו המפורסם (אגרת-הקדש) סימן ב' בסיומה) - שהמושג בזה ביותר והמתחיל צריך-להיות הנפגע "וכלי כו' אחיהם כמים הפנים וגו'".

ובודאי כוונת אדמו"ר-הזקן לעשות בכיוון זה באמת, ולא פון יוצא וועגן [=לצאת ידי חובה בלבד] והובטחנו יגעת ומצאת.

וכבר הצבעתי ('אספקלריה' מצורף גליון כפר חב"ד מס' 1300 עמ' 28) על מקור בדרך-אפשר בסוגיית הגמרא ביומא פז, א: ר' זירא כשהיה לו דין ודברים עם מישהו שפגע בו היה עובר ושונה ומשלש פעמים רבות וממציא עצמו לפני מי שחטא לו אולי יבקש ממנו מחילה וימחל לו. וכן מעשה של רב "אלך אני לפייסנו" - את (הקצב) שפגע בו.

שלא יוותר רושם כלל

בשנת תשכ"ב כתב הגאון החסיד רבי שלמה יוסף זוין לרבי על אדם מארץ-הקודש, שדיבר נגד הרבי ואחר כך התחרט, ופנה לרב זוין וביקש תיקון על כך. הרב זוין החליט, אפוא, לפנות לרבי ולהציע בפניו את הנושא.

בכ' אייר תשכ"ב (אגרות-קודש כרך כב עמ' רכה) השיב לו הרבי:
במענה למכתבו מט"ז אייר, בנוגע ... שדבר עמו וכו', והנה באם חושש הנ"ל לדברים בהנוגע אלי, יסיח דעתו מזה לגמרי, כי אין זה מענייני כלל (ענינים של קפידא וכו').

ורק שכיון שמעורר בנוגע לצדקה, יתן כ"ה ל"י [25= לירות-ישראליות] לשיבת תורת אמת.
באם החשש הוא לדברים הפוגעים חסו-שלום בכבוד כ"ק מו"ח אדמו"ר או כ"ק אביו אדמו"ר [מוהרש"ב] - צוקללה"ה נבג"מ ז"ע - יורה כבוד-תורתו על-פי תורה מה שעליו לעשות בזה, ומה שבידי הוא, שאזכירו על הציון הקדוש שהנ"ל לא יעשה רושם כלל, ובהנוגע להפרשה לצדקה בקשר עם זה, יפריש כפי נדבת לבו. וכל המרבה וכו' ובלבד שיהיה בטוב לב.
ויהי רצון שבכל האמור אך בטוב הנראה והנגלה יבשר.
בכבוד ובברכה.

כפרה בזכות הנחת-רוח

כשמונה שנים קודם לכן (י"ד שבט תשי"ד) כותב הרבי לאדם מסוים (אגרות-קודש כרך ח' עמ' קסז):

במענה על מכתבו מראש-חודש שבט. נבהלתי לקרות בו אשר באיזה שנים לפני נמלטו מפיו מלים הפוגעים בכ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ ז"ע נשיא ישראל.
ומה שכתב אודות התיקון בזה, מובן שבטח כוונתו לאחרי החרטה גמורה מכל וכל, הנה לכל לראש נוסף על שמירת התקנות הנ"ל והליכה באורחותיו לעצמו, עליו להשתדל להשפיע בסביבתו שיתחילו ללמוד תורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר וללכת באורחותיו, ותקנותיו בשיעורי חומש תהלים ותניא בפרט, וכשישפיע לכל הפחות על עשרה אנשים שילמדו תורתו וישמרו תקנותיו הרי הנחת רוח דשפתותיו דובבות בשני עולמים וכפסק רז"ל יכפר על ענין מבהיל הנ"ל. והשם יתברך יצליחו לבשר טוב.

מוטב שיעשו תשובה בהקדם!

בשנת תשמ"ג אירע אירוע בלתי רצוי של פגיעה על-ידי קנאים, בעקבות כך תבע הרבי בשיחת שבעה עשר בתמוז (לקוטי שיחות כרך כג עמ' 309 ואילך):
מכיוון ש"אמת מארץ תצמח" - הרי בוודאי

שסוף-כל-סוף תתגלה זהותם כו', אלא שניתנה להם הברירה להודות על מעשיהם ולחזור בתשובה, ואז - "מודה ועוזב ירוחם", "ושב ורפא לו", שהרי הקדוש-ברוך-הוא "נותן יד כו' " - גם לאלו שהתנהגו בעבר באופן בלתי-רצוי, כאשר חוזרים בתשובה, ועד שנפעל אצלם העילוי ד"בעלי תשובה" שהם בדרגא נעלית יותר מאשר צדיקים... והרי הבטיחה תורה ש"לא ידח ממנו נדח", ואם-כן בוודאי שיחזרו בתשובה!... מכיון שנמצאים אנו ב"עקבתא דמשיחא" הרי בהכרח שיחזרו בתשובה "בגלגול זה!"

...מוטב להם שלא ימתינו, אלא יחזרו בתשובה בהקדם האפשרי, כך שעל-ידי-זה יהיה גם ענין של קידוש השם קודם!
ויעשו זאת מתוך שמחה וטוב לבב - כמדובר כמה-פעמים שאם כל עניני התורה ומצוותיה צריכים להעשות מתוך שמחה וטוב לבב, הרי על-אחת-כמה-זכמה שכן הוא כאשר מדובר אודות מצות התשובה [להעיר מאגרת התשובה סוף פרק יא: שצריך-להיות כל ימיו בתשובה עילאה שהיא בשמחה רבה], שהיא מצוה נעלית יותר - שהרי בכחה לתקן ולהשלים את כל עניני התורה ומצוותיה.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 240 ש"ח (ב־4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 124 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130